

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА

ПРЕЗ 2011 ГОДИНА

През 2011 г. с осъдителна присъда са завършили делата за 36 707 извършени престъпления. Броят на осъдените лица с влезли в сила присъди е 41 013. Спрямо 2010 г. броят на престъпленията, завършили с осъждане, се увеличава с 3.7%, а броят на осъдените лица - с 5.0% (табл. 1 и 2 от приложението).

Осъдените лица на възраст 14 - 17 години са 2 746, или 6.7% от всички осъдени лица.

През 2011 г. са водени дела за 42 460 извършени престъпления, като за 21 981 те са завършили с ефективно осъждане, за 14 726 престъпления - с условно осъждане, за 1 070 престъпления - с оправдаване, за 220 престъпления - с прекратяване, и за 4 463 престъпления - с освобождаване от наказание.

Броят на обвиняемите лица през 2011 г. е 47 238, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 23 893 лица (50.6% от общия брой на обвиняемите);
- условно осъдени са 17 120 лица, или 36.2% от общия брой на обвиняемите;
- оправдателна присъда са получили 1 282 обвиняеми лица (2.7%);
- на 279 лица (0.6%) делата са прекратени;
- освободени от наказателна отговорност са 4 664 лица, или 9.9% от общия брой на обвиняемите.

През 2011 г. коефициентът на криминална активност¹ е 638 на 100 хил. души от средногодишното наказателноотговорно население и е по-висок в сравнение с 2010 г., когато този коефициент е бил 595.

Коефициент на криминална активност по пол на осъдените лица

Години	Общо	Мъже	Жени
2005	450	859	71
2006	454	867	71
2007	462	897	61
2008	541	1061	61
2009	616	1208	71
2010	595	1158	76
2011	638	1225	89

С най-висока криминална активност са осъдените лица на възраст 18 - 24 години (1 746 осъдени на 100 хил. души от същата възрастова група), следвани от групата на осъдените на възраст 25 - 29 години (1 392) и тези на възраст 14 - 17 години (1 022). Най-нисък е коефициентът на криминална активност на лицата на възраст 50 и повече години - 128 на 100 хил. души.

¹ Осъдени лица на 100 хил. души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

Сред осъдените непълнолетни лица с най-висок коефициент на криминална активност през 2011 г. са осъдените непълнолетни лица на възраст 17 години (1 494 на 100 хил. души от населението на тази възраст). При осъдените лица на възраст 16 години този коефициент е 1 191, при лицата на възраст 15 години - 826, а при 14-годишните - 473 на 100 хил. лица на съответната възраст.

Коефициент на криминална активност по възраст на осъдените лица през 2011 година

Възраст	Коефициент
Общо	638
14 - 17	1022
18 - 24	1746
25 - 29	1392
30 - 39	969
40 - 49	590
50 и повече	128

Общопасни престъпления

Общопасните престъпления² са на първо място по брой и относителен дял в съвкупността на наказаната престъпност. През 2011 г. с осъждане са завършили 13 298 престъпления, което е с 5.1% по-малко спрямо предходната година. Броят на осъдените лица за тези престъпления е 12 934, или 31.5% от всички осъдени лица. Спрямо 2010 г. се наблюдава намаление с 5.9% на осъдените лица за общопасни престъпления.

- Наказаните престъпления по транспорта и съобщенията са 10 860, а осъдените за извършването на тези престъпления са 10 638 лица. В сравнение с 2010 г. броят на престъпленията намалява с 5.7%, а на осъдените за тях лица - с 6.1%.
- През 2011 г. наказаните случаи на противозаконно отнемане на МПС са 211, за които са осъдени 263 лица. Намалението е с 22.7% за наказаните случаи и 16.8% за осъдените лица.
- Почти без изменение през 2011 г. остава броят на наказаните престъпления, свързани с наркотици³ - 1 512. Осъдените лица са 1 432, или с 3.9% по-малко в сравнение с 2010 година.

² В общопасните престъпления се включват престъпленията, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и против околната среда, при използване на атомната енергия за мирни цели и други общопасни престъпления.

³ В престъпленията, свързани с наркотици, се включват: контрабандата на наркотици, производството, преработването, придобиването, притежаването, разпространението, превозването, държането, пренасянето и други.

Престъпления против собствеността

През 2011 г. наказаните престъпления против собствеността⁴ са 13 272, или 36.2% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. В сравнение с 2010 г. броят на престъпленията, завършили с осъждане, нараства с 10.5%. Лицата, осъдени за тези престъпления, са 17 901, като се отбелязва увеличение с 14.6% спрямо 2010 година.

- Кражбите на имущество са най-разпространените сред наказаните престъпления против собствеността. С присъда са завършили 10 163 престъпления, като осъдените лица са 14 541, което е съответно с 16.6 и 20.8% повече спрямо предходната година.
- За 1 050 извършени грабежа през 2011 г. са осъдени 1 325 лица.

Престъпления против личността

Наказаните престъпления против личността⁵ през 2011 г. са 2 121, или 5.8% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. Осъдените лица за тези престъпления са 1 967.

- 142 умишлени убийства (довършени и опити) са завършили с осъдителни присъди, като за извършването им са осъдени 148 лица.
- 87 лица са осъдени за извършването на 86 изнасилвания и опити за изнасилване.

Други видове престъпления

През 2011 г. се наблюдава увеличение с 36.7% спрямо предходната година на броя на наказаните престъпления против брака, семейството и младежта - 876. Съществено е и увеличението на броя на осъдените за този вид престъпления лица - от 616 през 2010 г. на 838 през отчетната година, или с 36.0%.

През 2011 г. намаляват:

- броят на престъпленията, завършили с осъждане, против финансовата, данъчната и осигурителната система - с 2.1%;
- престъпленията против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции - с 21.3%;
- документните престъпления, завършили с осъждане - с 10.8%;
- престъпленията против реда и общественото спокойствие - с 10.6%.

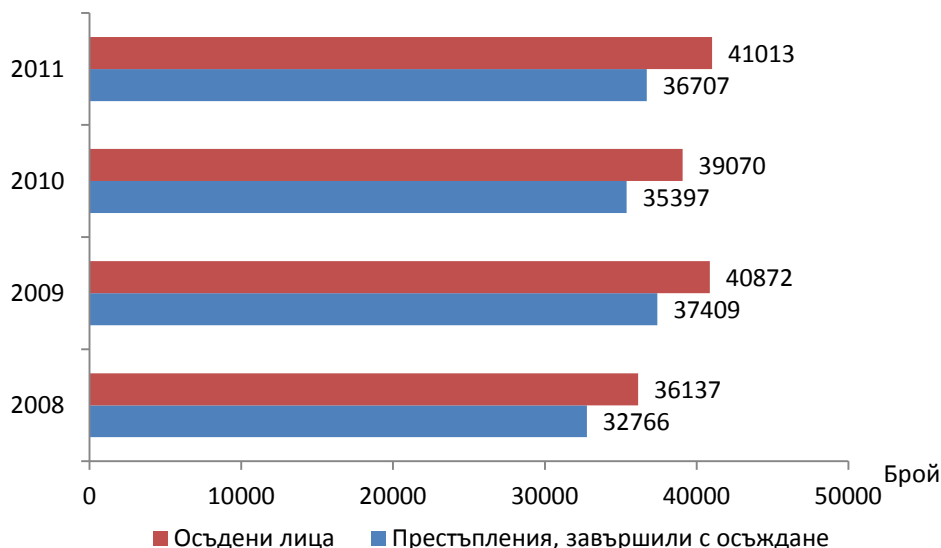
Намалява и броят на осъдените за извършването на тези престъпления лица.

⁴ Престъпленията против собствеността включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

⁵ В престъпленията против личността се включват: убийство, телесна повреда, злепоставяне, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, издаване на чужда тайна, обида и клевета, разврат и трафик на хора.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица

Осъдени лица по пол

През 2011 г. броят на осъдените мъже е 38 053, или 92.8% от общия брой на осъдените лица (табл. 3 от приложението). Броят на осъдените жени през 2011 г. е 2 960 (7.2% от общия брой на осъдените лица) и нараства спрямо 2010 г. с 14.3%.

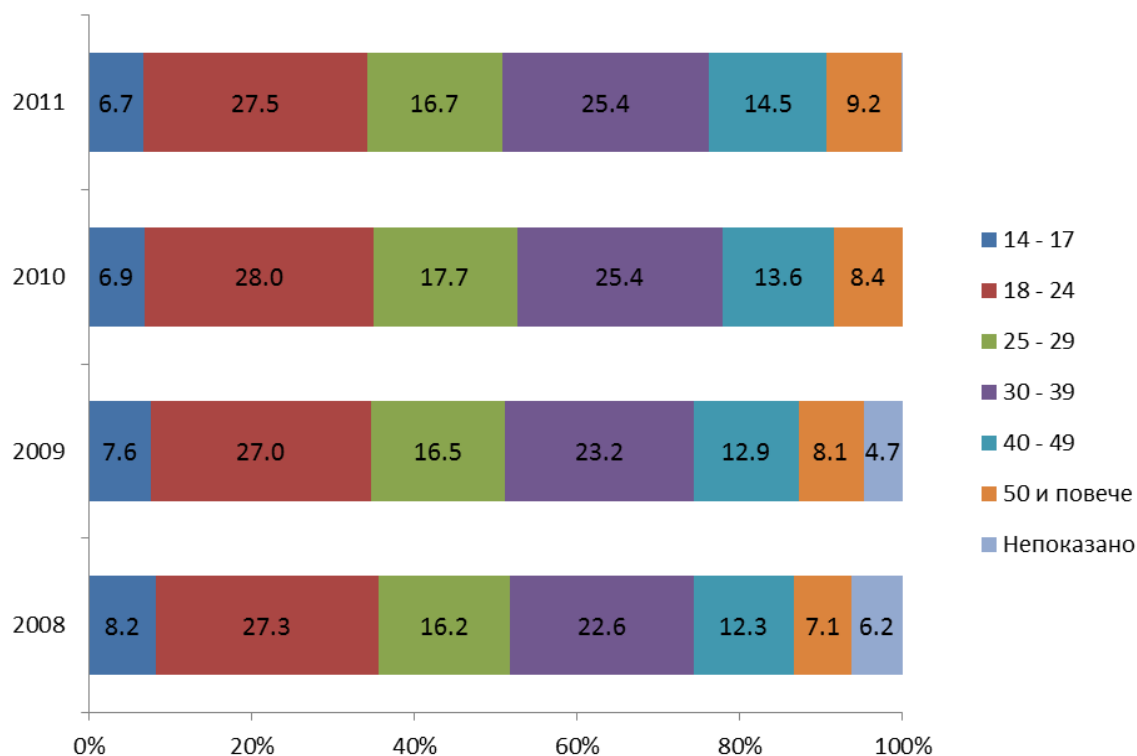
Осъдени лица по възраст

Разпределението на осъдените лица по възраст през 2011 г. е следното:

- най-голям е дялът на лицата на възраст 18 - 24 години - 11 259 (27.5% от общия брой на осъдените лица);
- на възраст 30 - 39 години са 10 425 лица (25.4%);
- осъдените лица на възраст 25 - 29 години са 6 832 (16.7%);
- 40 - 49-годишните са 5 947 (14.5%);
- на 50 и повече години - 3 774 лица (9.2%);
- в структурата на осъдените лица по възраст най-малък е дялът на лицата на възраст 14 - 17 години - 2 746 лица (6.7%).

Фиг. 2. Осъдени лица по възраст

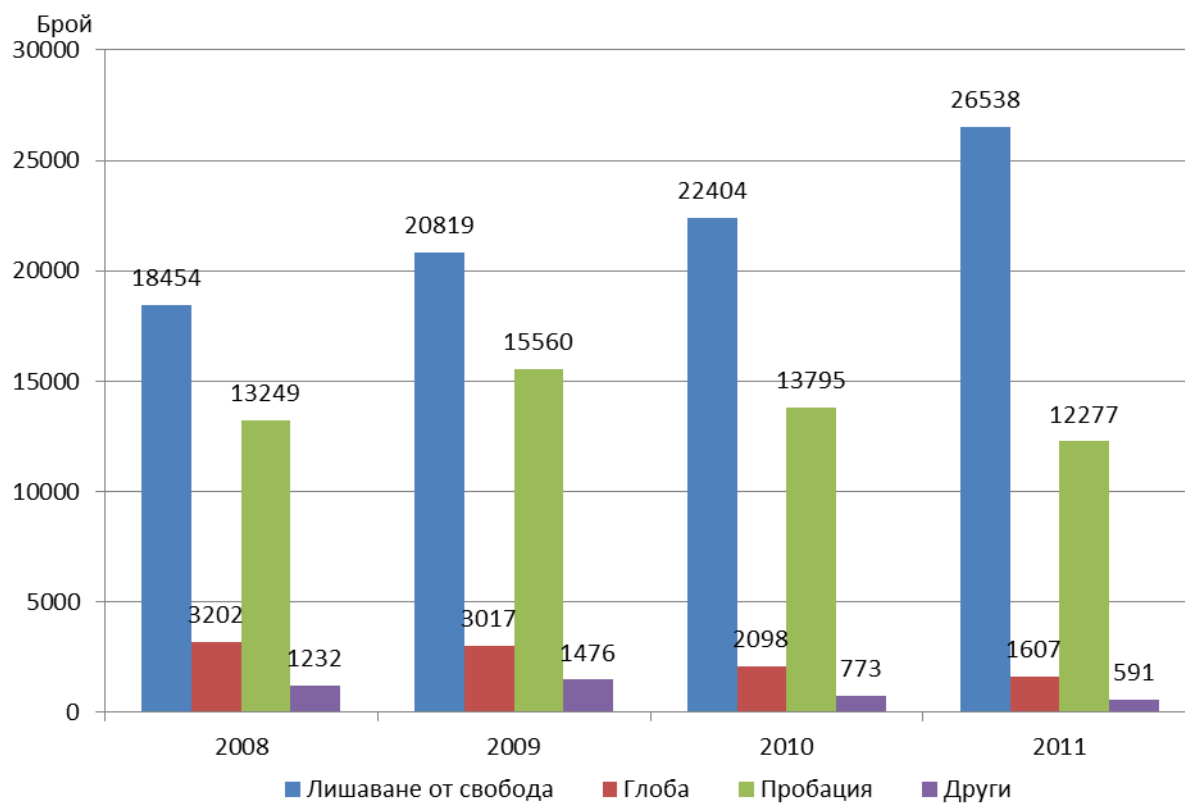

Осъдени лица по наложени наказания

Лишените от свобода през 2011 г., са 26 538 (64.7% от общия брой на осъдените лица). От тях най-голям е делът на осъдените на лишаване от свобода до шест месеца - 12 892 лица (48.6% от всички лишени от свобода) и на лишаване от свобода от шест месеца до една година - 7 708 лица (29.1%). Осъдени на доживотен затвор са 7 лица, а на доживотен затвор без право на замяна - 4 лица. Наказанието пробация е наложено на 12 277 лица (29.9% от всички осъдени лица). С глоба са наказани 1 607 лица, или 3.9% от общия брой на осъдените лица (табл. 5 от приложението).

Фиг. 3. Осъдени лица по наложени наказания

Методологични бележки

Статистическите данни за наказаната престъпност са на базата на годишни данни, получавани от районните, окръжните и военните съдилища.

Обект на наблюдението е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години. Непълнолетните са навършили 14 години, но не са навършили 18 години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Наказателноотговорно е пълнолетно лице - навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление.

Непълнолетно лице - навършило 14 години, но ненавършило 18 години - е наказателно отговорно, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминалната активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на средногодишното население за съответната възрастова група през съответната година.

Данните за наказаната престъпност са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник (Прокуратура на Република България - Национална следствена служба).

Повече информация и данни за наказаната престъпност могат да бъдат намерени на интернет страницата на НСИ - <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=25>.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане, по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

	2008	2009	2010	(Брой) 2011
Общо²	32766	37409	35397	36707
в това число:				
Престъпления против личността	2075	2256	2072	2121
в това число:				
Умишлени убийства (довършени и опити)	173	134	149	142
Телесна повреда	1050	1113	1034	962
Разврат	451	438	352	366
в т.ч. изнасилване (довършени и опити)	186	158	135	86
Престъпления против брака, семейството и младежта	428	646	641	876
Престъпления против собствеността	12248	12910	12012	13272
в това число:				
Кражба	9015	9108	8719	10163
Грабеж	929	1123	1061	1050
Присвояване	219	224	207	199
Престъпления против стопанството	855	1046	1632	2802
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	105	133	144	141
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1480	1544	2162	1701
Документни престъпления	861	1210	1525	1360
Престъпления против реда и общественото спокойствие	679	936	934	835
в т.ч. хулиганство	565	749	723	564
Общопасни престъпления	13769	16386	14021	13298
в това число:				
Престъпления по транспорта и съобщенията	11970	14016	11522	10860
Противозаконно отнемане на МПС	255	321	273	211
Престъпления, свързани с наркотици	933	1329	1522	1512
Военни престъпления	81	104	44	16

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

(Брой)

	2008	2009	2010	2011
Общо²	36137	40872	39070	41013
в това число:				
Престъпления против личността	2049	2227	2056	1967
в това число:				
Умишлени убийства (довършени и опити)	188	150	162	148
Причинени телесни повреди	1109	1196	1099	995
Разврат	395	409	336	304
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	193	173	149	87
Престъпления против брака, семейството и младежта	417	649	616	838
Престъпления против собствеността	15642	16440	15614	17901
в това число:				
Кражби	12179	12328	12042	14541
Грабежи	1126	1409	1331	1325
Присвоявания	218	233	209	203
Престъпления против стопанството	935	1229	1793	2987
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	84	113	127	109
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1730	1705	2684	1990
Документни престъпления	692	1050	1249	1127
Престъпления против реда и общественото спокойствие	714	964	939	867
в т.ч. хулиганство	559	704	684	542
Общопасни престъпления	13622	16129	13741	12934
в това число:				
Престъпления по транспорта и съобщенията	11804	13818	11326	10638
Противозаконно отнемане на МПС	300	365	316	263
Престъпления, свързани с наркотици	949	1297	1490	1432
Военни престъпления	81	102	40	17

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Осъдени лица по пол¹

Пол	2008	2009	2010	2011
	Брой			
Общо²	36137	40872	39070	41013
Мъже	34004	38405	36481	38053
Жени	2133	2467	2589	2960
	Структура - %			
Общо²	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	94.1	94.0	93.4	92.8
Жени	5.9	6.0	6.6	7.2

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Осъдени лица по възраст¹

Възраст	2008	2009	2010	2011
	Брой			
Общо²	36137	40872	39070	41013
14 - 17	2964	3123	2694	2746
18 - 24	9880	11035	10949	11259
25 - 29	5868	6731	6901	6832
30 - 39	8159	9470	9906	10425
40 - 49	4455	5282	5327	5947
50 и повече	2565	3321	3293	3774
Непоказано	2246	1910	.	30
	Структура - %			
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	8.2	7.6	6.9	6.7
18 - 24	27.4	27.0	28.0	27.5
25 - 29	16.2	16.5	17.7	16.7
30 - 39	22.6	23.2	25.4	25.4
40 - 49	12.3	12.9	13.6	14.5
50 и повече	7.1	8.1	8.4	9.2
Непоказано	6.2	4.7	.	0

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица по наложени наказания¹

Наложени наказания	(Брой)			
	2008	2009	2010	2011
Общо²	36137	40872	39070	41013
в т.ч. условно осъдени	11403	12952	14330	17120
Лишаване от свобода	18454	20819	22404	26538
Доживотен затвор	4	.	6	7
Доживотен затвор без замяна	6	4	1	4
Глоба	3202	3017	2098	1607
Пробация	13249	15560	13795	12277
Други	1214	1177	766	580
Непоказано	8	295	.	.

¹ С влезли в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.